
Reformacja w Polsce

Reformacja w Polsce

Reformacja – ruch społeczny, religijny, polityczny w XVI wieku, który dążył do przeprowadzenia zmian w państwie i w kościele. Główną przyczyną rozpoczęcia ruchu reformacyjnego była krytyka Kościoła za: niski poziom moralny, powiększanie dóbr kościelnych, walkę kościoła z papieżem, sprzedaż odpustów i wiele innych czynników.

Reformacja oficjalnie rozpoczęła się od wystąpienia Marcina Lutra w Wittenberdze w 1517 roku i objęła swoim zasięgiem wiele państw europejskich w tym również Polskę. W wielu państwach europejskich reformacja przekształcała się w szereg rodzajów konfliktów zbrojnych, wojen domowych (np. wojna domowa w Niemczech).

Spróbujmy nieco bliżej przyjrzeć się reformacji w Polsce, jaki objęła zasięg swoim działaniem, jacy byli przedstawiciele reformacji w Polsce.

Państwo polskie przedstawiane było w XVI wieku, jako Państwo bez stosów, istotnie Polska w okresie reformacji była państwem bez stosów, była państwem tolerancji religijnej, która wynikała z kilkunastu czynników. Państwo polskie od początków swojego istnienia chętnie przyjmowało inne narody, chcące osiedlić się na naszym terytorium. Na ziemiach polskich mieszkali m.in.: Czesi, Litwini, Żydzi, Węgrzy, Szwedzi, Rusini, Niemcy oraz wiele innych narodów. Z tego też względu państwo polskie było krajem wielonarodowościowym i wielowyznaniowym. Obok katolików żyli tu wyznawcy prawosławia, judaizmu, dlatego też nikogo w Polsce nowinki religijne nie dziwiły. Oczywiście do Rzeczypospolitej w XVI wieku docierały informacje związane z wojnami religijnymi czy wystąpieniami teoretyków krytykujących kościół, to jednak nie stanowiło żadnej przeszkody, żeby państwo polskie chętnie przyjmowało na swoje terytorium inne narodowości.

Reformacja w Polsce była również zagwarantowana przepisami prawnymi – w 1570 roku została podpisana ugoda w Sandomierzu zawarta pomiędzy luteranami, kalwinami i Braciami Czeskimi. Ugoda ta dotyczyła współdziałania pomiędzy wszystkimi wyznawcami. Dodatkowo konfederacja warszawska zawarta w 1573 roku gwarantowała również wieczny pokój między różniącymi się w wierze (dysydentami).

Tak, jak zostało to wcześniej wspomniane, Polska była krajem tolerancyjnym. Kolejną przyczyną, która wpływa na tolerancję w państwie polskim była słaba władza królewska i mocna pozycja magnaterii w systemie demokracji szlacheckiej.

Pierwszym nurtem, który pojawił się na terenie Polski był luteranizm. Głoszony był od lat dwudziestych XVI wieku. Zyskał zwolenników głównie wśród niemieckiej ludności miast Prus Królewskich, Wielkopolski i Śląska. Duże i znaczące ośrodki gospodarcze, jak chociażby Gdańsk, Toruń czy Elbląg, uzyskały od króla Polski Zygmunta II Augusta rozszerzenie przyznanej im wcześniej autonomii również i na sprawy wyznaniowe.

W latach późniejszych coraz popularniejszy wśród polskiej szlachty stawał się kalwinizm. Przyznawał świeckim patronom decydujący wpływ na sprawy kościelne. Na tle konfliktów dogmatycznych i społecznych doszło w latach 1562-1565 do podziału wśród zwolenników kalwinizmu. Pod wpływem ideologii włoskich antytrynitarzy, głównie Fausta Socyna, powstał Kościół braci polskich, za którymi opowiedziała się znaczna część przedstawicieli idei protestantyzmu, który spotkał się z całkowitą niemal obojętnością wśród ludności wiejskiej. Zyskał zaś zwolenników w takich miastach Polski jak Kraków czy Poznań.

Reformacja w Polsce mogła mieć wielu zwolenników, zarówno wśród władców polskich, jak i innych narodowości, czy samych mieszkańców. Do negatywnych cech polskiej reformacji moglibyśmy zaliczyć brak jednego przywódcy, wielość wyznań istniejących w państwie polskim oraz silny wpływ magnaterii.